

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова

(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра історії України

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
проф. Хмарський В. М.

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дослідження місцевої історії України, кінець XVIII – початок XX ст.: персоналії, історична реконструкція та інтерпретація

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 032 Історія та археологія
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут, факультет історичний
(назва інституту, факультету)

2017 – 2019

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Дослідження місцевої історії України, кінець XVIII – початок XX ст.: персоналії, історична реконструкція та інтерпретація».

Розробник: Новікова Людмила Володимирівна, канд. іст. наук, доцент, доцент кафедри історії України

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії України

Протокол № 12 від "8" червня 2017 р.

Завідувач кафедрою _____ (Бачинська) (проф. Бачинська О.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) історичного факультету/інституту

Протокол № 11 від "26" червня 2017 р.

Голова НМК _____ (Синявська) (доц. Синявська О. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри історії України

Протокол № 13 від "14" червня 2018 р.

Завідувач кафедри _____ (Бачинська) (Бачинська О.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри історії України

Протокол № 1 від "29" серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ (Бачинська) (Бачинська О.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 2 змістових модулів – 3 ІНДЗ* – <u>реферат, словник, покажчик</u> (вид завдання)	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>032 Історія та археологія</u> (код і назва) Спеціалізація: <u>Історія України у світовому контексті</u> (назва) Рівень вищої освіти: <u>третьій (освітньо-науковий)</u>	за вибором (ВНЗ/студента)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		8 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		82 год.	год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - 48 год.	
		Форма підсумкового контролю: залік	

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: сформуванню уявлення щодо особливостей дослідження історії окремих регіонів, а також населених пунктів у період українського національного відродження.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомити аспірантів з необхідною бібліографією, історіографією та специфікою джерельної бази, розкрити внесок окремих персоналій у дослідження проблем місцевої історії, виявити їх роль у здійсненні історичної фактичної реконструкції та з'ясувати характер запропонованих ними інтерпретацій історії населених пунктів та регіонів України.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

- а) фахових загальних (КФЗ): . Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики (КФЗ.01);
- б) спеціальних фахових (КФС): розуміння ключових проблем різних галузей історичної та археологічної наук, відкритість до междисциплінарного підходу (КФС.03); розуміння специфіки предмету дослідження місцевої історії, отримання навичок реконструювання історичних процесів виходячи з даних історії міст, сіл, регіонів тощо (КФС.15)

(Вказуються компетентності, елементи яких формуються, відповідно до стандартів вищої освіти й освітньої програми та їх коди)

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни випускник повинен

знати:

- відповідну історіографію та джерела,
- існуючі дискусійні проблеми щодо окремих історичних реконструкцій,
- головні концепції місцевої історії
- регіональні особливості української історіографії;
- необхідний фактаж.

вміти:

- визначати вплив соціокультурного середовища та державно-політичних умов різних українських регіонів зазначеного періоду на працю історика та її результати;
- виявляти роль окремих персоналій у розвитку історіографії місцевої історії;
- характеризувати головні чинники розвитку місцевих історіографічних процесів в Україні;
- розуміти значення історичних досліджень в галузі місцевої історії для розвитку загального українського історіографічного процесу;
- окреслювати значення історичних досліджень в галузі місцевої історії для розширення інформаційного простору в сфері історичних знань та формуванні суспільної свідомості;
- використовувати теоретичні аспекти досліджень з історичної біографістики та регіоналістики для отримання більш ґрунтовних висновків;
- формулювати робочі гіпотези у процесі вивчення дискусійних питань історії місцевих історичних досліджень;
- використовувати отримані знання у своїй професійній діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до курсу.

Тема 1. Теоретичні питання.

Предмет курсу. Особливості географічних меж (історично-географічні області, історично-політичні території, адміністративно-територіальні одиниці, єпархії та ін.). Етапи у розвитку історіографії проблеми. Специфіка джерельної бази.

Змістовий модуль 2. Дослідження історії українських регіонів.

Тема 1. Місцеві дослідження загального характеру.

Дослідження історії Південної України. Індивідуальні та інституційні дослідження: загальна характеристика. Характер історичної реконструкції. Історичні концепції.

Дослідження історії Правобережної України. Індивідуальні та інституційні дослідження: загальна характеристика. Характер історичної реконструкції. Історичні концепції.

Дослідження історії Лівобережної України. Індивідуальні та інституційні дослідження. Головні праці. Характер історичної реконструкції. Історичні концепції.

Дослідження історії Західної України. Індивідуальні та інституційні дослідження. Головні праці. Характер історичної реконструкції. Історичні концепції.

Дослідження історії Слобідської України. Індивідуальні та інституційні дослідження: загальна характеристика. Характер історичної реконструкції. Історичні концепції.

Обласний напрямок в українській історіографії. Витоки. Роль у розвитку напрямку В.Б.Антоновича. Школа В.Б.Антоновича та вивчення історичних регіонів.

Змістовий модуль 3. Дослідження історії населених пунктів.

Тема 1. Вивчення історії міст та сіл окремих українських регіонів. Київ. Правобережна, Лівобережна, Слобідська та Західна Україна.

Історія м. Києва. Нарис історії міста М.Берлінського. М.Максимович та дослідження історії Києва. Історія Києва у висвітленні В. Іконникова, М.Закревського. В. Антонович про середньовічний Київ. Характер історичної реконструкції. Концепції.

Дослідження історії міст та сіл Лівобережної України. Дослідження історії м. Полтави. «Очерк истории города Чернигова, 907-1907» (1908). Історія окремих полків у висвітленні О.М.Лазаревського та М.Є.Слабченка. Дослідження історії «малих міст». Особливості висвітлення історії м. Переяслава в роботах В.Пархоменка. Праці М.Слабченка, Г.Китицина та ін. О.М.Лазаревський та вивчення історії сіл.

Дослідження історії населених пунктів Правобережної України. А.О.Скальковський та дослідження історії м. Житомира. Дослідження історії міста Умані.

Дослідження історії населених пунктів Слобідської України. Д.І.Багалій та вивчення історії Харкова. Обсяг історичної реконструкції. Історична інтерпретація.

Дослідження історії населених пунктів Західної України. Д.І.Зубрицький та дослідження історії м. Львова. Петро Білінський та вивчення Тернопільщини.

Тема 2. Вивчення історії міст та сіл окремих українських регіонів. Південна Україна.

Дослідження історії міст та сіл Південної України. Історія південноукраїнських міст у добу середньовіччя (М.Н.Мурзакевич). Дослідження історії м. Одеси. А.О.Скальковський, А.І.Маркевич та ін. Видання «Одеса, 1794-1894: К 100-летию города» (1894). М.М. Владимиров та нарис історії Катеринослава. Арсеній Маркевич та історія Сімферополя. Дослідження інших міст Південної України. Характер історичної реконструкції. Концепції.

Вивчення історії аграрних населених пунктів півдня України. Вивчення історії іноземних колоній. А.Скальковський. Архієпископ Гавриїл (Розанов). Д.І.Яворницький.

Роль Одеського товариства історії та старожитностей у дослідженні історії населених пунктів Південної України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
л		п/с	лаб	с.р.		л	п/с	лаб

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Вступ до курсу.										
Тема 1. Теоретичні питання.	10	2	-	-	8	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	10	2	-	-	8	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Дослідження історії українських регіонів.										
Тема 1. Місцеві дослідження загального характеру.	10	2	-	-	8	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	10	2	-	-	8	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 3. Дослідження історії населених пунктів.										
Тема 1. Вивчення історії міст та сіл окремих українських регіонів. Київ. Правобережна, Лівобережна, Слобідська та Західна Україна.	12	2	-	-	10	-	-	-	-	-
Тема 2. Вивчення історії міст та сіл окремих українських регіонів. Південна Україна.	10	2	-	-	8	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 3	22	4	-	-	18	-	-	-	-	-
ІНДЗ*	48		-	-	48	-	-	-	-	-
Усього годин	90	8			82	-	-	-	-	-

* – за наявності

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальною програмою не передбачені.

6. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальною програмою не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальною програмою не передбачені

8. Самостійна робота

Самостійна робота передбачає вивчення докторантами рекомендованої та додаткової літератури, ознайомлення з джерелами та підготовку конспектів.

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Теоретичні питання/ [1], [4], [6].	8
2	Місцеві дослідження загального характеру/ [1], [2], [3], [5], [6].	8
3	Вивчення історії міст та сіл окремих українських регіонів. Київ. Правобережна, Лівобережна, Слобідська та Західна Україна/ [1], [2], [3], [4], [5], [6].	10
4	Вивчення історії міст та сіл окремих українських регіонів. Південна Україна/ [1], [2], [3], [4], [5], [6].	8
	Разом	34

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, ознайомлення з базовою літературою;
- [2] – написання реферату (на вибір як ІНДЗ);
- [3] – підготовка біографічного словника (на вибір як ІНДЗ);
- [4] – укладання бібліографічного покажчика (на вибір як ІНДЗ);
- [5] – ознайомлення з джерелами;
- [6] – ознайомлення зі спеціальною літературою.

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання призначене для розвитку навичок наукових досліджень, сприяє поглибленому вивченню різних аспектів проблематики спеціального курсу.

Види індивідуально-дослідних завдань:

1. Реферат: складання інтелектуальної мапи історії вивчення окремих регіонів.

Передбачає поглиблене вивчення біографічних даних окремих дослідників та історії дослідницьких установ.

Орієнтовна анкета для проведення дослідницької роботи:

- 1) розташування дослідницьких установ, з вказівкою на роки їх діяльності.
- 2) місце народження (для окремих дослідників).
- 3) місце виходу головних праць.
- 4) концепції, властиві дослідникам певного регіону (регіонів).
- 5) структура історії регіону (регіонів), відображена в історичних працях загального характеру.
- 6) структура історії регіону, відображена у дослідженнях окремих аспектів історії певного регіону (регіонів).
- 6) виділення закономірностей у дослідженні історії окремого регіону (регіонів).
- 7) визначення напрямків досліджень окремого регіону (регіонів).

Перші три позиції необхідно відобразити на карті.

Обсяг готової роботи – 20-30 сторінок.

2. Складання біографічного словника дослідників певного регіону (регіонів) (10 і більше осіб).

Орієнтовна анкета для проведення дослідницької роботи:

- 1) час, місце народження дослідника;
- 2) сім'я;
- 3) освіта;
- 4) персональні впливи на формування дослідника;
- 5) кар'єра;
- 6) робота над дослідженнями та вихід праць;
- 7) коротка характеристика головних праць, у тому числі структури предмету дослідження та концепцій;

8) наявність історіографії, присвяченої досліднику. Історіографічні оцінки.

Обсяг готової роботи – 20-30 сторінок.

3. Складання бібліографічного покажчика з історії дослідження певного регіону (регіонів).

Передбачає вступну частину, в якій наводиться:

- 1) Перелік головних дослідників та установ.
- 2) структура історії регіону (регіонів), відображена в історичних працях загального характеру.
- 3) структура історії регіону, відображена у дослідженнях окремих аспектів історії певного регіону (регіонів).
- 4) визначення напрямків досліджень окремого регіону (регіонів).

Обсяг вступної частини – не менше 15 сторінок.

В основну частину роботи включається бібліографія праць, присвячених історії окремого регіону та розміщених у ньому населених пунктів.

Загальний обсяг роботи: 20-30 сторінок.

10. Методи навчання

Завдання навчання полягає у забезпеченні зростання активності та самостійності студентів у процесі отримання знань, у створенні мотивації для засвоєння запропонованого матеріалу, у забезпеченні створення чітких переконань та уявлень стосовно предмету, що вивчається. Педагогіка є наукою, що значною мірою опирається при просуванні вперед на накопичений досвід. Тому вважаємо за можливе опиратися на методи навчання, запропоновані у 1965 р. І.Я.Лернером та М.М.Скаткіним, які враховують необхідність розвитку внутрішньої активності студентів у процесі навчання. Виділені ними методи мають внутрішній зв'язок і покликані поступово збільшувати ступінь активності та самостійності у діяльності отих, хто навчається.

1. Пояснювально-ілюстративний метод, коли студенти отримують знання з лекції, учбової та методичної літератури, за допомогою інших засобів у «готовому» вигляді. Сприймаючи та осмислюючи факти, оцінки та висновки, студенти залишаються в межах репродуктивного (відтворюючого) мислення. Цей метод підходить особливо при передачі великого обсягу інформації.

2. Репродуктивний метод. До нього відносять застосування вивченого на основі взірця або правила. Діяльність студентів має алгоритмічний характер.

3. Метод проблемного викладу. Викладач формулює пізнавальну задачу, а далі, використовуючи систему доказів, порівнюючи різні точки зору та підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання.

4. Частково-пошуковий, або евристичний метод. Він полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у процесі навчання або самостійно сформульованих пізнавальних задач під керівництвом педагога або на основі евристичних програм та вказівок. Процес мислення при цьому набуває продуктивного характеру, водночас знаходиться під контролем викладача або самоконтролем на основі роботи над програмами та навчальними посібниками. Різновид – евристична бесіда на семінарах та колоквиумах.

5. Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблеми та задач та короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу та проводять іншу роботу пошукового характеру. Створюються передумови для оволодіння методами наукового дослідження.

11. Методи контролю

Для з'ясування ефективності процесу навчання використовуються різні методи контролю, при цьому звертається увага на різні його форми (індивідуальний, груповий, фронтальний). Ми використовуємо також поточний контроль, який призначений для організації самостійної роботи докторантів та систематичної перевірки отриманих знань, та підсумковий контроль, усний та писемний.

Методи контролю: писемний контроль у вигляді перевірки конспектів, проведення контрольних, співбесіда, усне опитування. Підсумковий контроль у вигляді заліку.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет курсу. Особливості географічних меж.
2. Етапи у розвитку історіографії дослідження місцевої історії. Специфіка джерельної бази.
3. Дослідження загального характеру історії Південної України.
4. Дослідження загального характеру історії Правобережної України.
5. Дослідження загального характеру історії Лівобережної України.
6. Дослідження загального характеру історії Західної України.
7. Дослідження загального характеру історії Слобідської України.
8. Обласний напрямок в українській історіографії.
9. Дослідження історії м. Києва.
10. Дослідження історії міст Лівобережної України.
11. Дослідження історії сіл Лівобережної України.
12. Дослідження історії населених пунктів Правобережної України.
13. Дослідження історії населених пунктів Слобідської України.
14. Дослідження історії населених пунктів Західної України.
15. Дослідження історії міст Південної України.
16. Дослідження історії сільських населених пунктів Південної України.
17. Питання по ІНДЗ.

13. Розподіл балів, які отримують докторанти

Поточний контроль				Модульний контроль № 1	Модульний контроль № 2	Сума балів
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3				
T1	T2	T1	T2	15	15	100
15	15	20	20			

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Робоча програма.
2. Уривалкін О.М. Історичне краєзнавство: Навчальний посібник для студентів. – Ніжин. 2002. – 157 с.
3. Близняк М. Історичне краєзнавство: навчальний посібник: [на прикладі дослідження Волині] / М. Близняк. – Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2011. – 236 с.
4. Середяк А. Історичне краєзнавство: навчальний посібник. Вип. 1-2. – Львів, 2006-2011. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/kraj kafedra/kart>

15. Рекомендована література

Основна

1. Верменич Я. Локальні рівні сучасного історичного пізнання: спроба типологізації // Регіональна історія України: зб. наукових статей. – Вип. 3.
2. Верменич Я. Поняття «регіональна історія» як структурна модель регіональних досліджень // Регіональна історія України. – 2008. – Вип. 2.
3. Попова Т.Н. К анализу региональной историографии: институциональный подход // Регіональна історія України. – 2006. – Вип.1.
4. Верменич Я. Становлення регіонального напрямку в українській історіографії: від М.Костомарова до М.Грушевського // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – К., 2001.– Числоб(7). – Ч. 2.
5. Маловичко С.И., Мохначева М.Н. Регионалистика-историческое краеведение-локальная история: размышления о порогах и пороках «не/совместимости»// Харківський історіографічний збірник. – 2006. – Вип. 8.
6. Куделко С.І. Індивідуалізуюча історія й краєзнавство // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2003. – Вип. 9.
7. Гамаюнов С.А. Местная история: проблемы методологии // Вопросы истории. – 1996. – № 9.
8. Марченко М.І. Українська історіографія (з давніх часів до середини ХІХ ст.). – К., 1959.
9. Бобіна О.В. Історіографія історії України: Навч. посіб. – Мик.: УГМГУ, 2002.
10. Калакура Я.С. Українська історіографія.-К., 2004.
11. Дорошенко Д.І. Огляд української історіографії. –2 вид. – К.: Українознавство, 1996.
12. Данилюк Д.Історична думка на Закарпатті епохи Національного відродження (кінець ХVІІІ – середина ХІХ ст.). – Ужгород: Інформаційно-вид. центр ЗППО, 2009.

Додаткова

1. Антонович В.Б. Киев, его судьбы и значение с XIV по XVI столетие (1362-1569) // Киевская старина. – 1882. – Январь.
2. Багалеї Д.И. Заметки и материалы по истории Слободской Украины. – Харьков: Губернское правление, 1893.
3. Багалеї Д.И. Заселение Харьковского края и общий ход его развития до открытия университета. – Харьков: Полуехтов, 1889.
4. Багалеї Д.И. История Северной земли до половині 14 века. – К.: Ун-т, 1882.
5. Багалеї Д.И., Миллер Д.П. История города Харькова за 250 лет его существования (с 1655-го по 1905-й год). – Харьков: Паровая типография и литография М. Зильберберг и Сыновья, 1905. – Т. 1.
6. Батюшков П.Н. Бессарабия. Историческое описание. – СПб. : Общественная польза, 1892.
7. Бердинских В.А. Русская провинциальная историография второй половины девятнадцатого века. – М.; Киров. 1995.
8. Берлинский М. Краткое описание Киева, содержащее историческую перечень сего города. – СПб.: В тип. Департамента народного просвещения, 1820.
9. Білінський П. Місто Тернопіль та його околиці, начерк історичний. – Тернопіль: З друкарні Ст. Коссовського, 1894.
10. Виноградов В.К. Феодосия: (Исторический очерк). – Феодосия, 1884.
11. Владимиров М.М. Первое столетие города Екатеринослава 1787-1887: материалы для исторического очерка. – Екатеринослав, 1887.
12. Гавриил, архиепископ. Хронологико-историческое описание церквей епархии Херсонской и Таврической // Записки Одесского общества истории и древностей. – Одесса, 1848.– Т. 2, отд. 1. С. 140-210.

13. Галичина, Буковина Угорская Русь. Составлено сотрудниками журнала «Украинская жизнь». – М.: За друга, 1915.
14. Гальчак С. Краєзнавство Східного Поділля. – Вінниця: Книга-Вега, 2005.
15. Голубовский П.В. История Северской земли до половины XIV столетия. – К., 1881.
16. Грушевский А.С. М.А. Максимович (1804-1873). Из украинской историографии XIX ст. – СПб.: Тип. имп. АН, 1906.
17. Гумилевский Филарет. Историко-статистическое описание Харьковской епархии. – М., 1852-1859. – Режим доступа: http://dalizovut.narod.ru/filaret/filar_s.htm
18. Даневский И. Очерки истории Инкермана. – Одесса: Тип. Францова и Нитче, 1855. – 26 с.
19. Діанова Н.М. Внесок вищого православного духовенства Південної України у розвиток історичної науки і освіти (кінець XVIII – початок XX ст.). – Одеса: Фенікс, 2012. – Розділ 1.
20. Домонтович М.А. Черниговская губерния. Описание. (Материалы для географии и статистики России, собранные офицерами Генерального штаба). – СПб., 1865.
21. Журба О.І. Київська археографічна комісія, 1843-1921: Нарис історії і діяльності. – К.: Наук. думка, 1993.
22. Журба О.І. Становлення української археографії: Люди, ідеї, інституції. – Дніпропетровськ, 2003.
23. Закревский Н. Описание Киева. – М., 1868. – Т.1.
24. Закревский Н. Летопись и описание города Киева. – М., 1858. – Ч. 1: Летопись.
25. Зубрицький Д. Хроніка міста Львова. – Львів, 2002.
26. Иконников В. Киев в 1654-1855 гг. // Киевская старина.-1904.-Т. 86-87.-№ 9-12. –Сентябрь-Декабрь. <http://iht.univ.kiev.ua/library/kievskaya-starina/all-articles>.
27. Историческая записка о Холмской Руси и г. Холме, о судьбах унии в Холмском крае и современное положение в нем униатского вопроса. – 1897. – 67 с.
28. Історики Києва // Історія міста Києва. Хронологічний літопис з найдавніших часів до 1861 року. Том I, кн.1. – Київ: Інститут історії України НАНУ України, 2009. – С. 41-57.
29. Історія Хаджибея (Одеси) в працях дослідників XIX-XX ст.: Хрестоматія / упоряд. Т.Г. Гончарук. – Одеса: Екологія, 2015.
30. Кителин Г.А. Кобылякская старина (история г. Кобыляк) // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. – 1907. – Т. 4. – С. 158-172.
31. Кіян О.І. Ідейно-політичні та методологічні позиції Київської історичної школи Володимира Антоновича /// Український історичний журнал. – 2006. – № 2.
32. Ковпаненко Н. Г. Архітектурно-мистецька спадщина Наддніпрянської України у вітчизняних історичних дослідженнях (кінець XIX – початок XX ст.). – К.: Інститут історії України НАН України, 2013. – 309 с.
33. Кондараки В.Х. В память столетия Крыма. Исторические картины Тавриды. – М., 1883. – Ч. 1-4.
34. Кулаковский Ю. Прошлое Тавриды. – 2-е изд, пересм. – К.: Кульженко, 1914.
35. Лазаревский А.М. Исторические очерки сел Конотопского уезда. Юго-восточная часть уезда. – Чернигов: Тип. губерн. Правления, 1886. – 33 с.
36. Лазаревский А.М. Исторический очерк Батурина (1625-1760) // Чтения в историческом обществе Нестора-летописца. – 1892. – Кн. 6.
37. Лазаревський А.М. Описание строй Малороссии. Т. 1. Полк Стародубский. – 1888; Т. 2. Полк Нежинский. – 1893; Т. 3. Полк Прилуцкий. – 1902.
38. Максимович М. Письма о Киеве и воспоминание о Тавриде. – М.: Тип. А.Траншеля, 1871.
39. Маркевич А. Краткий очерк истории г. Симферополя // Справочная книга по г. Симферополю 1911 г. – Симферополь, 1911. – 319 с.
40. Маркевич А.И. Город Качибей или Гаджибей – предшественник города Одессы // Зписки Одесского общества истории и древностей. – 1894. – Т. 17.
41. Маркевич А.И. Южная Русь при Екатерине II. – Одесса: Тип. В.В. Кирхнера, 1893.
42. Марков М.Г. Максимович - видатний історик XIX ст. – К., 1973.
43. Надлер В.К. Одесса в первые эпохи ее существования. – Одесса, 1893.
44. Непомнящий А.А. Історичне кримознавство (к. 18-поч. 20 ст.: Біобіоіогр. дослідження). – Сімферополь, 2003.
45. Николайчик Ф.Д. Город Кременчуг: Исторический очерк. – СПб., 1891.

46. Новицкий Я.П. История города Александровска (Екатеринославской губернии) в связи с историей возникновения крепостей Днепровской линии, 1770-1806. – Екатеринослав, 1905.
47. Новікова Л. Історія держави чи історія народу: до питання щодо концепцій історії Криму у працях дослідників XIX ст. // Крим від античності до сьогодення: історичні студії / Редкол.: В.Смолій (відп. ред.) та ін. – К.; Ін-т історії України, 2014.
48. Новікова Л.В. «Історіограф» Південної України А. Скальковський: інтелектуальна апологія імперської політики та регіональної історичної самобутності. - Одеса: «Одеський національний університет», 2012.
49. Новікова Л.В. Дослідження історії Південної України у першій третині XIX ст (до кінця 1830-х рр.) // Народний Рух України: місце в історії та політиці: Мат. VIII Всеукр. наук. конф., присвяч. 20-річчю Незалежності України, 25-26 травня 2011 р., м. Одеса.– О.: Астропринт, 2011.
50. Одесса, 1794-1894: К столетию города. Вып. 1/Издание городского общественного управления. – Одесса, 1894.
51. Одеські історики. Т.1: (початок XIX – середина XX ст.): Енциклопедичне видання. – Одеса: Друкарський дім, 2009.
52. Павлович П.Э. Краткий очерк Старогутской лесной дачи В.П. Кочубея / Павлович П.Э. – К.: Типография С.В. Кульженко, 1897.
53. Павловский И.Ф. Полтава: исторический очерк ее, как губернского города в эпоху управления генерал-губернатора, 1802-1856. – Полтава, 1910.
54. Падалка Л.В. Прошлое Полтавской территории и ее заселение. – Полтава, 1914.
55. Пархоменко В. А. Краткий исторический очерк Густынского Свято-Троицкого монастыря // Полтавские епархиальные ведомости. Часть неофициальная. – 1909. – № 7. – С. 263-277.
56. Пархоменко В.А. Тысячелетие города Переяслава // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. – 1907. – Т. 4. – С. 225-235.
57. Першина З.В. Внесок істориків Півдня України в наукову розробку проблем історії України // Історіографічна спадщина науки історії України (погляд з кінця XX ст.): Матеріали Всеукр. наук.-освіт. конф., м. Глухів, груд. 1996 р. – С. 19-20.
58. Прокопчук В.С. Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність. – К.: Рідний край, 1995.
59. Прошлое и настоящее Одессы / Сост. С.У. и просмотрено А. И. Кирпичниковым и А. И. Маркевичем. - Одесса, 1894.
60. Пятидесятилетие Ялты 1837-1887. Исторический конспект и памятная книжка. /Изд. В.А.Рабицкого. – Ялта, 1887.
61. Русов А.А. Описание Черниговской губернии. / Русов А.А.– Чернигов: Типография Черниговского губернского земства, 1898. – Т.1.
62. Санцевич А.В. Видатний український історик М.Є. Слабченко. – К., 1993.
63. Сарбей В. Г. Вклад губернських архівних комісій в історіографію України. Друга республіканська наукова конференція з архівознавства та інших спеціальних дисциплін. – К., 1965.
64. Серафимов С. Гавриил архиепископ Екатеринославский, Херсонский и Таврический // Записки Одесского общества истории и древностей. – 1863. – Т. 5.
65. Сестренцевич Богуш С. История царства Херсонеса Таврийского, соч. Станиславом Сестренцевичем Богушем (История о Таврии). – СПб.: Тип. Шнора, 1806. – Т. 1.-2.
66. Симоненко І. Губернські вчені архівні комісії в Україні: Історіогр. огляд і бібліогр. покажч. К., 2003. XX ст.). – Полтава, 1995.
67. Симоненко І. М. Вчені архівні комісії в Україні: історія, діяльність, здобутки (кінець XIX - початок XX ст.): Автореф. дис. ... канд. істор. наук. К., 2001.
68. Скальковский А. Болгарские колонии в Бессарабии и Новороссийском крае: Статистический очерк. – Одесса: Тип. Т.Неймана и комп., 1848.
69. Скальковский А. Историческое введение в статистическое описание Бессарабской области // Журнал Министерства внутренних дел. – 1846. – Ч. 13. – С. 167-198, 407-444.
70. Скальковский А. Первое тридцатилетие истории города Одессы, 1793-1823. – Одесса: В Город. тип., 1837. – 296 с.
71. Скальковский А. Столетие Новороссийского генерал-губернаторства, 1774-1874 // Адрес-календарь Одесского градоначальства на 1881 г. – Одесса, 1880. – С. 18-24.
72. Скальковский А. Столетний юбилей Одессы // Адрес-календарь Одесского градоначальства на

1889 г. – Одесса, 1888. – С.401-411.

73. Скальковский А. Хронологическое обозрение истории Новороссийского края, 1730-1823: В 2 чч. – Одесса: Город. тип., 1836–1838. Ч. 1. – 1836; Ч. 2. – 1838.

74. Слабченко М. Е. Малорусский полк в административном отношении : (Историко-юридический очерк). – О., 1909. – (Записки имп. Новороссийского университета. Историко-филологический факультет. Вып. 1)

75. Слабченко М. Материалы к истории г. Крюкова // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. – Вып 11. – С. 187-194.

76. Соколов Г. Историческая и статистическая записка о военном городе Елисаветграде // Записки Одесского общества истории и древностей. – 1848. – Т. 2, отделение 1. – С. 384. (Отд. 4. Статистика).

77. Срезневский И. Историческое обозрение гражданского устройства Слободской Украины во времена ее заселения до превращения в Харьковскую губернию. – Харьков, 1839.

78. Стороженко А.В. Очерки Переяславской старины. – К., 1900.

79. Уланов В.Я. Галичина в ее прошлом настоящем. – М.: Изд. Печать Товарищества И.Н.Кушнерева и К, 1914.

80. Филевич И.П. Из истории Карпатской Руси. Очерки галицко-русской жизни с 1772 г. – Варшава, 1907.

81. Филиппович И. Летопись прихода Петро-Павловской церкви с. Мигеи, Елисаветградского уезда, Херсонской епархии // Записки Одесского общества истории и древностей. – 1902. – Т. 24. – (II. Материалы)

82. Хмарський В.М. Археографічна діяльність Одеського товариства історії і старожитностей. – О.: Астропринт, 2002.

83. Хмарський В.М. З історії розвитку археографії на півдні України: Аполлон Скальковський. – О., 1998.

84. Шмаков А. Исторический очерк основания и развития города Одессы // Труды Одесского статистического комитета. – Одесса, 1870.

85. Яворницкий Д.И. История села Фалеевки-Садовой Херсонской губернии и уезда. – СПб.: Тип. И.Н.Скороходова, 1892.

86. Яковлев В. К истории заселения Хаджибея (1789-1795): К столетию завоевания Хаджибея. – Одесса, 1889.

87. Ящуржинский Х.П. Город Умань. Краткий исторический очерк. – Умань, 1913.

16. Електронні інформаційні ресурси

1. Сайт litopys.org.ua.
2. Сайт Інституту історії України НАНУ history.org.ua та пов'язані з ним.
3. Електронні ресурси наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Режим доступу: lib.onu.edu.ua
4. Електронні ресурси Наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського.– Режим доступу: nbuv.gov.ua.
5. Дослідники історії Південної України: біобібліографічний довідник/ Упорядник: Ігор Лиман. –Київ, 2013. –Том 1. –2013. –382 с. – Режим доступу: http://ti-urbanhistory.org.ua/library/liman/Doslydnyki_istoriyi_Pivdennoyi_Ukrayini_Tom_1.pdf

ДОДАТКИ

Приклади тестів:

1. Як називалася магістерська дисертація М.С.Грушевського, захищена у 1894 р.: 1) «Барське староство»; 2) «Білоцерківське староство»; 3) «Брацлавське воєводство»; 3) «История Киевской земли от времени Ярослава Мудрого до к. 14 в.».

2. Який історик Кримського ханства мав намір розглянути цю історію як «народну»: 1) Ф.Хартахай; 2) В.Смирнов; 3) П.Брун; 4) М.Надеждин.

3. Встановіть відповідність між прізвищами істориків київської історичної школи Антоновича та назвами їх робіт: а) М.Грушевський; б) М.Довнар-Запольський; в) М.Дашкевич;

- 1) «Очерк истории Крививчской и Дреговичской земли до начала XII в.»;
- 2) «Болоховская земля и ее значение в русской истории»
- 3) Очерк истории Киевской земли от смерти Ярослава до к. XIV в.»;
4. Коли з'явилася праця А. Скальковського «Первое тридцатилетие истории г. Одессы»: 1) 1837 р.; 2) 1850 р.; 3) 1825 р.; 4) 1894 р.
5. Визначте головні напрямки досліджень М.О.Максимовича: 1) історія м. Чернігова; 2) історія м. Києва; 3) історія козацтва; 4) історія гайдамаччини.
6. Історією якого регіону займався Феоктист Хартахай: 1) Закарпаття; 2) Галичини; 3) Новоросійського краю (Південної України); 4) Криму.
7. Якому виданню була присвячена рецензія, де йшлося про те, що «Каждая область имеет свой местный, более или менее ей одной принадлежащий характер, свои нравы и обычаи, поверья и предания, свои особенности в языке и быте общественном.»: 1) «Киевлянин»; 2) «Основа»; 3) «Записки Одесского общества истории и древностей»; 4) «Киевская старина».
8. Які проблеми української історії розглядав О.М.Лазаревський: 1) Історію заснування українських сіл; 2) Діяльність українських гетьманів; 3) історія одягу на Лівобережній Україні; 4) історія соціальної диференціації в Гетьманщині.
9. Кому з істориків належать слова: «не сделавши систематического обозрения всех областей, на которые распалась Русь, невозможно заниматься русской историей»: 1) Д.Багалію; 2) В.Антоновичу; 3) М.Грушевському; 4) Д.Яворницькому.
10. Кому з відомих істориків другої половини XIX ст., засновнику історичної школи, належить праця «Киев, его судьба и значение с XIV по XVI столетие (1362-1569)»: 1) М.Грушевському; 2) В.Антоновичу; 3) Д.Багалію; 4) В.Липинському.
11. Які концепції розгляду історії Криму можна виділити в історіографії XIX ст.: 1) полі етнічну; 2) 3) постдержавну; 4) народницьку; 5) всі перелічені.
12. Кому належать написані польською мовою праці «Нарис з історії руського народу в Галичині і церковної ієрархії в тому ж королівстві» та «Хроніка міста Львова»: 1) І.С.Орлай; 2) І. Базилович; 3) М.Лучкай; 4) Д.Зубрицький.

